

Щегельська К. А.

Науковий керівник: Кривов'язюк І. В., к.е.н., професор
Луцький національний технічний університет

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

В сучасних умовах ресурсне забезпечення підприємств є ключовим елементом їх успішної діяльності. Конкурентність підприємства, його прибутковість та рентабельність безпосередньо залежать від ефективного використання ресурсів. Важливим завданням для підприємств є розроблення та впровадження ефективних методів оцінки ресурсного забезпечення, які дозволяють оцінити та забезпечити зокрема й оптимальне використання технічних засобів, що виступає важливим для досягнення стратегічних цілей підприємства.

В сучасних умовах господарювання для належного оцінювання ефективності використання технічних засобів підприємств пропонується здійснювати відповідне групування оціночних показників:

Показники, які характеризують технічний стан основних засобів.

Узагальнюючі показники використання основних засобів.

Часткові показники використання основних засобів [1, с.17].

До першої групи відносять коефіцієнт оновлення основних засобів. Цей коефіцієнт дозволяє оцінити темпи заміни старих основних засобів на нові.

Наступним показником є коефіцієнт вибуття, який відображає темпи вибуття та заміни основних засобів в підприємстві. Коефіцієнт вибуття основних засобів відображає темпи вибуття старих основних засобів та їх заміни на нові.

Коефіцієнт зносу основних засобів (амортизаційний коефіцієнт) є показником, який відображає відсоток вартості основних засобів, який витрачено на їх зношування за певний період часу. Коефіцієнт зносу відображає темпи зносу та знецінення основних засобів, що можуть бути використані для виробництва продукції.

Останнім показником, який характеризує технічний стан основних засобів є коефіцієнт інтенсивності відновлення основних засобів. Він відображає відсоток вартості зношених основних засобів, який витрачається на їх відновлення за певний період часу. Цей показник вказує на те, яку частину витрат на відновлення зношених основних засобів необхідно здійснювати відносно залишкової вартості основних засобів на початок періоду [2, с. 142].

До узагальнюючих показників основних засобів відносять фондвіддачу, фондомісткість, фондоозброєність та рентабельність.

Фондвіддача – це відношення прибутку підприємства до вартості основних засобів. Цей показник відображає, наскільки ефективно використовуються основні засоби для забезпечення прибутку. Чим вище фондвіддача, тим ефективніше використовуються основні засоби на підприємстві [3, с. 161]. Фондомісткість – це відношення вартості основних засобів до вартості всіх активів підприємства. Цей показник відображає частку основних засобів в загальній структурі активів. Чим вище фондомісткість, тим більшу частку від загальної вартості активів складають основні засоби. Фондоозброєність – це відношення вартості основних засобів до числа працівників на підприємстві. Цей показник відображає кількість основних засобів на одного працівника. Чим вище фондоозброєність, тим більшу кількість основних засобів на одного працівника має підприємство. Рентабельність основних засобів – це відношення прибутку підприємства до вартості основних засобів. Цей показник відображає, наскільки ефективно використовуються основні засоби для забезпечення прибутку. Чим вище рентабельність основних засобів, тим ефективніше використовуються основні засоби на підприємстві.

Часткові показники використання основних засобів поділяють на:

– коефіцієнти екстенсивного та інтенсивного використання. Коефіцієнт екстенсивного використання вимірює використання кількості ресурсів на одиницю виробництва, наприклад, кількість працівників, матеріалів, енергії, яка використовується на одиницю виробництва.

Коефіцієнт інтенсивного використання вимірює, як ефективно використовуються ресурси на підприємстві, тобто відношення виробничих результатів до кількості використаних ресурсів.

Коефіцієнти екстенсивного та інтенсивного використання дозволяють оцінювати ефективність використання ресурсів на підприємстві та зробити висновки щодо підвищення прибутковості та конкурентоспроможності підприємства;

– інтегральний показник використання – це складний показник, що враховує різні аспекти використання основних засобів на підприємстві. Цей показник дозволяє оцінити ефективність використання основних засобів в загальному відношенні та наскільки добре підприємство використовує свої основні засоби для виробництва продукції і отримання прибутку;

– коефіцієнт змінності роботи устаткування – це показник, який визначає ступінь змінності продуктивності основних засобів на підприємстві. Він розраховується як відношення стандартного відхилення до середньої продуктивності устаткування. Цей показник дозволяє оцінити ступінь нерівномірності використання основних засобів на підприємстві;

– коефіцієнт напруженості використання устаткування – це показник, що відображає, наскільки ефективно використовується потужність устаткування відносно розрахункового часу його роботи.

Застосування різних показників дозволяє оцінювати рівень ефективності використання основних засобів з різних сторін, зокрема, відображає ступінь використання устаткування та обладнання, дозволяє визначити рівень зносу основних засобів, а також оцінити ефективність витрат на ремонт та технічне обслуговування. Крім того, використання таких показників допомагає підприємствам забезпечити належний рівень контролю за використанням основних засобів, що в свою чергу може позитивно позначитися на ефективності виробничої діяльності [4, с. 57].

У підсумку, можна сказати, що розглянуті показники є важливим інструментом для оцінки рівня ефективності використання основних засобів підприємства, що дозволяє своєчасно виявляти резерви підвищення ефективності виробничих процесів.

1. Проскурович О., Завгородня Т., Горбатюк, К. Діагностування ефективності використання основних засобів засобами економетричного моделювання. *Modeling the development of the economic systems*. 2022. № 1. С. 15–25.

2. Соломіна Г. В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 142 с.

3. Завгородня Т. П., Проскурович О. В. Прогнозування результативності використання засобів праці за трендовими моделями. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2021. № 4. Том 6. С. 161–166.

4. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: навч. посіб. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.